

PLEHAN, slika Đ. Sedera

ostaci utvrđenih prapov. naselja. U predjelu Međine uočeni su tragovi ant. zgrada (vjerojatno naselje iz rim. doba). Na Đurića groblju pronađeni su fragmenti ranokršć. (ulomci pluteja, imposta i pilastra) i dijelovi starohrv. crkv. kamenog namještaja (kapiteli, ulomci pluteja, pilastra, greda i zabata) s bogatim pleternim ukrasom. Nađeni su dijelovi natpisa, među njima jedan s Kristovim imenom. Na položaju Starčevića njive nađeni su rim. i starohrv. grobovi, a na Brežinama starohrv. grobovi s nakitom. U Plavnu je pronađen i ulomak istočnogotske fibule (VI. st.). Najveće groblje — starohrv. i srednjovj. sa stećcima — nalazi se na položaju Đurića groblja i okolnim česticama. Tu je pronađeno dosta nakita (uglavnom naušnica), potom oružje i oruđe. Nad gudurum Tukleča nalaze se ostaci srednjovj. utvrde, tzv. Turske kace, građene u više navrata.

LIT.: S. Gunjača, *Tiniensia archaeologica—historica—topographica*, I. i II, SHP, 1958, 6, str. 124—162 i 1960, 7, str. 7—18. — D. Jelovina, *Starohrvatske nekropole*, Split 1976. — Z. Gu.

PLAVŠIĆ, Dušan, publicist i kolekcionar (Vinkovci, 23. IV. 1875 — Zagreb, 18. XII. 1965). Studirao je na Trgovačkoj akademiji u Beču. Bio je bankovni ravnatelj u Zagrebu; 1901—06. živio u Sarajevu. Jedan je od glavnih sudionika hrv. likovne moderne. Sudjelovao je u pokretanju časopisa »Mladost« (1898) i »Život« (1900), organiziranju Hrvatskoga salona i izdavanju istoimene publikacije. Objavljivao je rasprave o problemima moderne umjetnosti i prikaze o hrv. umjetnicima (V. Bukovac, R. Frangeš-Mihanović, M. Rašica, F. Kovačević) u »Savremeniku«, »Hrvatskoj knjizi« i drugim periodičima. Bio je izaslanik na Izložbi umjetnosti i umjetnog obrta naroda Austro-Ugarske Monarhije u Petrogradu (1899/90), gdje je u časopisu »Iskustvo hudožestvenaja promyšlenost« tiskao studiju o hrv. umjetnosti. God. 1919. izabran je za predsjednika Hrvatskoga društva umjetnosti. Posjedovao je vrijednu zbirku umjetnina: djela hrv. umjetnika, poglavito slike i grafike (F. Quiquerez, N. Mašić, V. Bukovac, C. Medović, Lj. Babić, M. Uzelac, I. Meštrović), plastiku iz rim-

Z. PLEŠE, *Velika nagrada*

skoga doba, slike venecijanske škole i predmete umj. obrta. Djela iz nje-gove zbirke nalaze se u zagrebačkim galerijama i zbirkama.

BIBL.: *Secession*, Slavonische Presse, 1898, 244; *Moderna umjetnost i izložba društva hrvatskih umjetnika u Zagrebu*, Sloboda, 26. I. 1899; *Petrogradska izložba*, Život, 1900, 5; *Hrvatski umjetnički pokret*, Nada (Sarajevo), 1902, 5—11; *Izložba Društva umjetnosti u Zagrebu 1902*, ibid., 1902, 19—21; *Historijat osujećene umjetničke izložbe u Sarajevu*, Svjetlo, 1904, 44.

LIT.: V. Lumaček, *Hrvatske privatne zbirke*, Savremeni, 1915, 7—8. — S. Marijanović, *Fin de siècle hrvatske Moderne*, Osijek 1990. — V. Fo.

PLAZZERIANO, Marta, keramičarka (Osijek, 5. V. 1904 — 16. XII. 1992). Studirala 1922—24. na Akademiji u Zagrebu (T. Krizman, H. Juhn) i 1924—26. na keramičkoj školi u Teplicama u Češkoj; 1928. usavršava se u Berlinu (O. Douglas-Hille, L. Gries). God. 1926. prakticira u manufakturi porculana u Sèvresu, a 1930—33. u tvornici kamenine u Frankfurtu na Odri. Radi dekorativnu i uporabnu keramiku jednostavnih oblika, u tehnici terakote i fajanse, uz primjenu tonskih ocatlina. Kreirala je niz velikih vaza, amfora, zdjela i sl. kao ukras različitih arhit. objekata (u Zagrebu, na Brijunima). Samostalno izlagala u Zagrebu.

LIT.: O. Klobučar, *Moderne kroatiscie Keramik* (katalog), Wien 1956. — S. Staničić, *Suvremena hrvatska keramika* (katalog), Zagreb 1984. — M. Baričević, *Marta Plazzeriano* (katalog), Zagreb 1988. — Ma. B.

PLEHAN, franjevački samostan, oko 10 km JJ od Dervente. Neoromanička crkva sagrađena 1898. po nacrtima J. Vančaša; strop je oslikao M. Antonini. U unutrašnjosti crkve, obnovljenoj nakon 1980, nalazila su se djela F. Kršinića, Z. Grgića, Đ. Sedera, I. Šiška, V. Michielija, Ž. Janeša, F. Šimunovića; u prezbiteriju su bili vitraji I. Dulčića, a na pročelju vitraji Đ. Sedera. — Samostan je podignut 1932. prema projektu K. Paržika. Samostanska Umjetnička zbirka sadržavala je više od 550 umjetnina, pretežno na teme Krista i Evanđelja (Meštrović, Gecan, Šulentić, Kljaković, Rački, Medović, Kregar, Becić, Šimunović). Crkva i samostan srušeni su u ratu 1992.

LIT.: M. Karamatić, *Suvremena sakralna umjetnost na Plehanu*, Marulić, 1984, 4. — Franjevci Bosne i Hercegovine na raskršću kultura i civilizacija (katalog), Zagreb 1988. — R.

PLEŠE, Nada, grafičarka (Prezid, 4. IV. 1897 — Zagreb, 20. XII. 1973). Diplomirala je na Akademiji u Zagrebu 1920; specijalizirala grafiku u Berlinu 1924. Bavila se primijenjenom umjetnošću, ilustriranjem medicinskih publikacija te izradom igračaka. Sudjelovala je na Prvoj izložbi jugoslavenske grafike u Lavovu (1927) i na izložbama grupe »Djela« u Zagrebu (1955, 1960) i Beogradu (1956).

PLEŠE, Zoran, slikar (Zagreb, 23. VII. 1937). Diplomirao je na Akademiji u Zagrebu 1963. Bio je suradnik Majstorske radionice K. Hegedušića 1963—68. U svojim slikama i crtežima u duhu nadrealizma i nove figuracije destruirao oblike i govori o egzistencijalnim dramama i sukobima (*Satisfakcija*, 1964; *Strah*, 1969; *Homo eroticus*, 1978). U prizorima iz gradske svakodnevice oslobađa kolorit do zvučnih, ekspresivnih vrijednosti (*Ekološka kataklizma*, 1978). U posljednje vrijeme slika i crta životinje (pse i konje), minuciozno oblikujući anatomiju (*Grayhound*, 1990). Samostalno je izlagao u Zagrebu (1968, 1978, 1991). Bavio se restauratorskim radom, voditelj obnove HNK (1967—69) i Starogradske vijećnice u Zagrebu (1970—71). Bavio se i grafičkim oblikovanjem te ilustriranjem knjiga.

LIT.: I. Zidić, *Nadrealizam i hrvatska likovna umjetnost* (katalog), Zagreb 1972. — M. Baričević, *Zoran Pleše* (katalog), Zagreb 1978. — Ista, *Zoran Pleše* (katalog), Zagreb 1991. — Ma. B.

PLEŠIVICA, selo SZ od Jastrebarskog. Srednjovj. župna crkva Sv. Jurja dograđivana je 1668. i 1760. Osim kasnobaroknih oltara (glavni iz 1791) u crkvi je nadgrobni spomenik Ivanu Hrvoju i Evi Dreffell, prikazanima u domaćoj nošnji (oko 1680). Kapela Sv. Franje Ksaverskoga uz groblje ima tloct u obliku trolista i kupolu; građena je 1737—56.

LIT.: M. Schneider, O epitafiju Ivana Hrvoja i Eve Dreffell u Plešivici, *Bulletin JAZU*, 1959, 3. — Đ. Cvitanović, *Sakralna arhitektura baroknog razdoblja*, I, Zagreb 1985. — M. Kruhek, *Graditeljska baština karlovačkog Pokuplja*, Karlovac 1993. — A. Ht.

PLETIKOS, Silvio, slikar (Pula, 1. V. 1921). Studirao slikarstvo u Milanu (A. Guglielmi) i u Zagrebu; pohađao spec. tečaj zidnoga slikarstva. Bio je lik. pedagog u Istri. Od 1961. živi u Brazilu (Santa Catarina). U početku slika ekspresionistički, poslije se približava sezanizmu i kubizmu (*Crna ruka*, 1975). U novijim djelima preoblikuje i interpretira egzotične motive, ispunjene nadrealnim ugođajima (*Snovi*, 1980; *Nepoznata rijeka*, 1988). — Samostalno izlagao u Puli, Blumenau, Florianopolisu, Joinvilleu i Ribeirão Pretu. Bavi se grafikom.